

Kultuhistorisk karaktärisering och bedömning

Tofteryds kyrka

*Tofteryds församling i Vaggeryds kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2006:33

Mattias Sörensen

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Tofteryds kyrka

*Tofteryds församling i Vaggeryds kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport, foto: Mattias Sörensen. Grafisk design: Anders Gutehall.

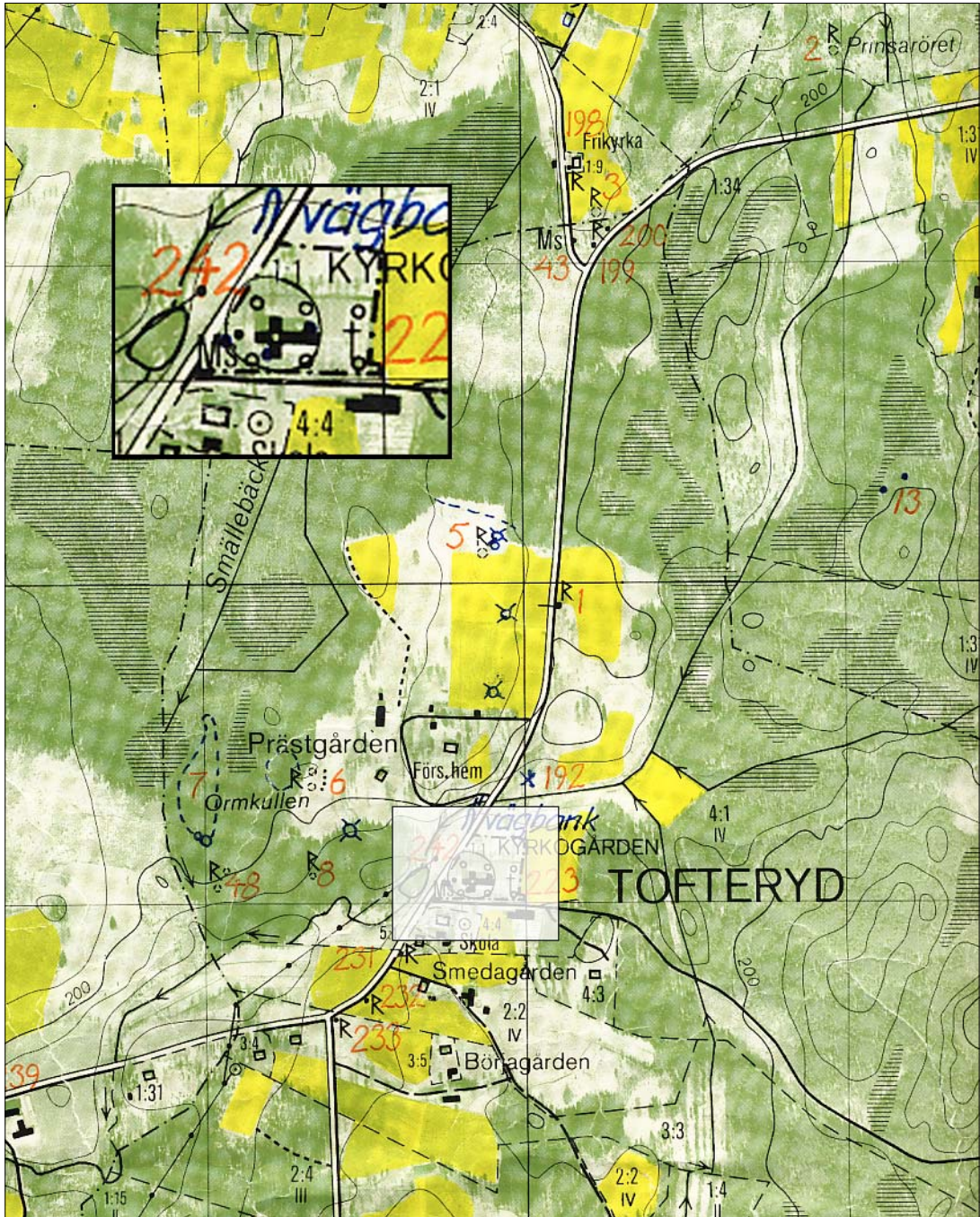
Jönköpings läns museum. Box 2133. 550 02 Jönköping Tel: 036-30 18 00. E-post: info@jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2006

Innehåll

Ekonomiska kartan	4
Inledning	5
Bakgrund och omfattning	5
Karaktäriseringens syfte	5
Upplägg och rapport	5
Kulturhistorisk bedömning	5
Sammanfattande beskrivning	6
Beskrivning och historik	7
Kyrkomiljön	7
Kyrkobyggnaden	7
Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning	10
Sammanfattning	11
Händelsehistorik	12
Referenser	16
Tryckta källor	16
Arkiv	16
Tekniska och administrativa uppgifter	16

Utdrag ur ekonomiska kartans blad Tofteryd 6E 3a, 1993.

Inledning

Bakgrund och omfattning

På uppdrag av bsv arkitekter och ingenjörer ab, Värnamo, har Jönköpings läns museum utfört en kulturhistorisk inventering och karakterisering av Tofteryds kyrka. Arbetet har utförts i samband med upprättande av vård- och underhållsplan för kyrkobyggnaden och ska ingå som en del av detta. I Tofteryds församling har vård- och underhållsplanen upprättats av planeringsarkitekt Henrik Storm. Arbetet bekostades av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades och avslutades under 2005. Rapporten omfattar en genomgång av kyrkobyggnadens historik, beskrivning av exteriör och interiör och en beskrivning av dess kulturhistoriska värde. Antikvarie Mattias Sörensen vid Jönköpings läns museum har varit rapportansvarig.

Karakteriseringens syfte

Syftet med karakteriseringen är att öka kunskapen om det kulturhistoriska arv som kyrkobyggnaden bär på. Mer konkret ska arbetet ligga till grund för de vård- och underhållsplaner som ska tas fram av varje församling och som är en förutsättning för att efter 2006 kunna söka kyrkoantikvarisk ersättning från stiftet. Rapporten ska också kunna ingå i länsstyrelsens och läns museets underlagsmaterial vid beslut i ärenden som berör kyrkobyggnaderna.

Uppläggning och rapport

Arbetet har varit uppdelat i en fältedel med inventering och fotografering och en arkivsökningsdel. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsstyrelsens arkiv över ärenden, med kopior från ATA:s arkiv i Stockholm. Jönköpings läns museum har också ett arkiv över handlingar och pressklipp mm. Befintlig hembygdslitteratur har använts i förekommande fall. Arkivuppgifterna utgör således en sammanfattning av genomgångna arkiv och omfattar inte en komplett beskrivning av händelser i kyrkans byggnadshistoria.

Rapporten är upplagd med en inledande kort sammanfattning, en beskrivning av kyrkomiljön och historiken i löpande text samt en beskrivning av kyrkans nuvarande utseende. Därefter följer den kulturhistoriska värderingen och bedömningen, och sist en händelsehistorik med händelser listade i kronologisk följd.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen har gjorts av Jönköpings läns museum i samarbete med länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkas egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkor i stiftet och landet. Den kulturhistoriska värderingen och bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda byggnadsdetaljer utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför varje planerad förändring eller större underhållsåtgärd skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån det kulturhistoriska värdet, där den kulturhistoriska karaktäriseringen utgör underlag, tas beslut om vilka åtgärder som får företagas samt vilka som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Denna rapport ska finnas tillgänglig på Växjö stift, länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

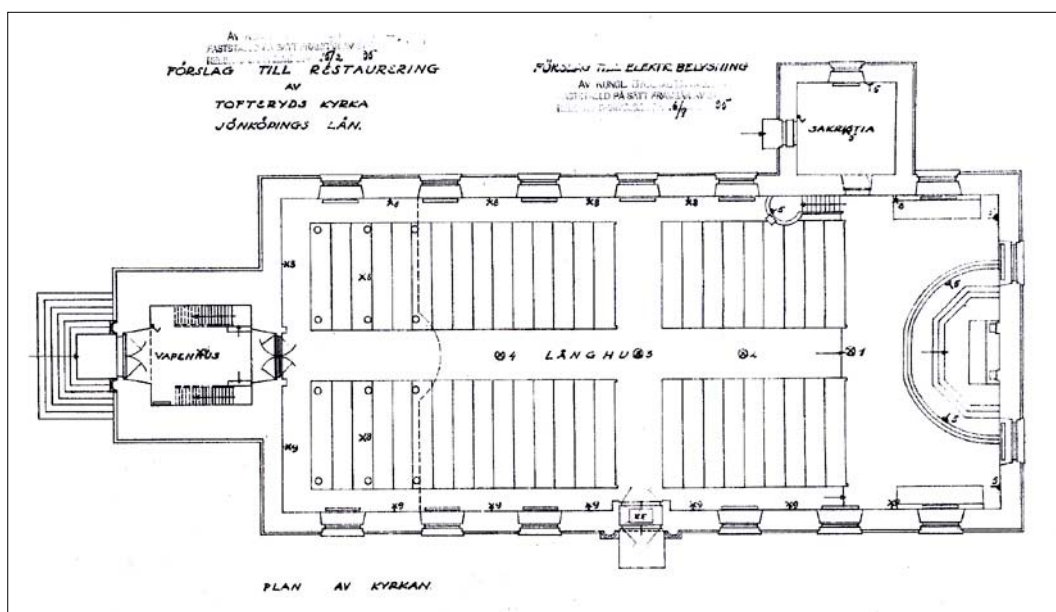
Sammanfattande beskrivning

Fastighetsbeteckning: Tofteryds 6:1

Vaggeryds kommun, Tofteryds församling, Tofteryds pastorat, Växjö stift, Jönköpings län.

Tofteryds kyrka uppfördes under åren 1833-35 efter ritningar av Fredrik Bäck vid överämbetsintendents-ämbetet i Stockholm. Kyrkan ersatte en medeltida kyrka som revs i samband med att den nya kyrkan stod klar. Den nya kyrkobyggnaden uppfördes av byggmästaren Peter Petersson i Tåå, Sandhults socken och är byggd i nyklassicistisk stil som en enskeppig salskyrka med rakslutet kor i öster. I väster finns ett torn med öppen lanternin och i norr finns en sakristia. Kyrkan är uppförd i sten och i de norra murarna ingår delar av den medeltida kyrkan. Fasaderna är spritputsade med släta hörn och omfattningar. Taket över långhuset är tämligen högre och belagt med lertegel, torn och lanternin är klädda med plåt.

Även interiören följer de nyklassicistiska idealen med ett sina vitkalkade murytor och den lågmälda arkitektoniska utsmyckningen. I Tofteryds kyrka har sentida förändringar utförts i en stil som talar sin tids uttryck men som med tiden vunnit hävd i kyrkorummet. De senare tidernas tillägg utgör tidsdokument från kyrkans olika förändringsskeden. Exteriört är Tofteryd kyrka tämligen välbevarad och som helhet är kyrkan ett talande exempel på den nyklassicistiska kyrkoarkitekturen som genomgått några typiska sentida förändringsskeden.

Plan över kyrkan från 1934, upprättad av arkitekt Paul Boberg. Planen stämmer inte med dagens utseende då det tillkommit både förråd och skärmväggar i långhusets bakre delar.

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Tofteryds kyrka är belägen i Tofteryds by och socken vid Lagans dalgång. Landskapet är kuperat och skogsrikt, socknen har aldrig varit en utpräglad jordbruksbygd. Tofteryds by ligger på en mindre höjdsträckning ovanför Linneshöjden, öster om Lagan. Landskapet på själva höjdryggen utgörs av odlingsmark.

Kyrkan och den omgivande kyrkogården omgärdas av en kallmurad stenmur. Huvudentrén till kyrkotomten sker via den västra entrén, utöver denna finns ytterligare två entréer mot söder. Kyrkogården har utvidgats vid flera tillfällen.

En flygbild från slutet av 1940-talet visar hur kyrkan ligger höjd över omgivningen. Bebyggelsen i bilden övre del är prästgården m.m. Foto AB Flygfoto, 1947. (JLM)

Kyrkobyggnaden

Vid en visitation av den gamla kyrkan 1806 fällde biskop Ludvig Mörner omdömet att en ny kyrka borde uppföras så snart som möjligt, till detta ställde sig församlingsborna tveksamma. Den nya kyrkan lät sig därför dröja ytterligare några år och det är inte förrän 1825 som frågan åter togs upp. Förutsättningarna denna gång var sådana att den befintliga kyrkan både var i dålig kondition samt för liten för den dåvarande församlingen.

1829 uppdrogs åt länsbyggmästaren Carl Robert Palmér att upprätta ritningsförslag på en ny kyrka. Ritningarna skickades in till Överintendentsämbetet för godkännande där dessa omarbetades av arkitekt Fredrik Bäck. Det omarbetade förslaget fann tycke hos församlingsborna och i maj 1833 hölls en entreprenadauktion på det nya bygget vilken vanns av Peter Pettersson från Tåå. Samma år, 1833, påbörjades grundläggningen av den nya kyrkan medan föregångaren fortfarande brukades. Den sista gudstjänsten hölls i april 1835 och därefter utbjöds inventarierna från den medeltida kyrkan på auktion och rivningsarbetena påbörjades. Kyrkan uppfördes med mindre ändringar efter Bäck's ritningar.

Den nya kyrkan har en rektangulär grundform med rakslutet kor i öster och ett lanterninkrönt torn i väster, i norr finns en sakristia. Kyrkan är uppförd i sten med spritputsade fasader, hörn och omfattningar är slätputsade, fasaderna är vitkalkade. Det finns två entréer, en tornentré i väster samt en sidoentré i söder. Tornentrén mot väster är kyrkans huvudentré som nås via en stentrappa, den nuvarande trappan

tillkom vid en restaurering 1935. Sidoentrén är handikappsanpassad. Portarna till båda entréerna är ursprungliga. Kyrkans fönster är rundbågiga och tätspröjsade och är sannolikt ursprungliga. Sockeln är putsad med grå avfärgning och i anslutning mot tak finns en profilerad taklist. Taket på långhus och sakristian är belagt med enkupigt lertegel, torn och lanternintaket är klätt med plåt.

I kyrkan återfinns den ursprungliga orgeln från 1855. Orgeln byggdes av orgelbyggaren August Rosenberg och anses vara en av de bäst bevarade orglarna som Rosenberg byggt. Orgelverket renoverades på 1930-talet och senast i slutet av 1980-talet. 1973 tillkom kororgeln vilken byggdes av Johannes Künkels Orgelverkstad i Lund. Kyrkans predikstolen är ursprunglig från kyrkans uppförande och har förutom att den sänktes något 1909 endast målats om vid olika tillfällen. Kyrkans medeltida dopfont är sedan 1909 placerad i koret, kyrkans altartavla tillkom i slutet av 1930-talet.

Vid sekelskiftet 1900 genomfördes de första förändringarna i kyrkan. Vid denna tidpunkt tillkom en ny altarring och läktarfasad. Kyrkan fick även ett nytt värmesystem med kaminer omkring samma tillfälle. 1909 utfördes en större renovering och ombyggnad då den ursprungliga, slutna, bänkinredningen byggdes om till en öppen inredning, kvartersindelningen förändrades samtidigt. Vidare gjordes en total interiör

ommålning där kyrkans väggar målades gråvita och taklisten, altaruppsatsen och läktarkolonnerna marmorades i grågrönt. Den nya bänkinredningen ådringsmålades och predikstolen och läktarfasaden målades vita med dekor i rött och guld, vid predikstolen utfördes draperimåleri. Orgelfasaden målades grågrön.

Bänkinredningen ersattes 1909 av denna öppna typ. 1978-79 gjordes en invändig restaurering då bänkarna fick den färgsättning de har idag.

Drygt ett kvartsekel senare år 1935 restaurerades kyrkan åter och också denna gång gjordes en invändig ommålning. Den gamla avfärgningen borstades ner och väggarna nykalkades. Inredningssnickerierna rengjordes och målades om, innertaken rentvättades och målades i en ljus färgton. Kyrkans golv hade vid tillfället rötskador och togs upp för att ersättas. I samband med att golvet var upptaget gjordes en arkeologisk undersökning vilken visade spår efter den medeltida kyrkobyggnaden. Av de spår som hittades gick det att utläsa att den gamla kyrkan brunnit vid något tillfälle. Nya golv lades in i kyrkan, i långhuset lades ett brädgolv och i koret ett parkettgolv. Uppvärmningen med järnkaminer ersattes med ett nytt lågtrycksångsystem. 1909 års bänkinredning byggdes vidare isolerades kyrkans golv och valv. I koret tillkom de två glasmålningarna, dessa utformades av konstnären Gunnar Torhamn och tillverkades av N.P. Ringström AB, Stockholm. Glasmålningarna föreställer scener ur Jesu födelse och uppståndelse. Kort efter restaureringen lät församlingen ersätta kyrkans altartavla med en ny som målades av konstnären Kåge Liefwendahl. Den nya tavlans motiv föreställer Kristi himmelfärd och utfördes i en färgskala som stämmer väl med glasmålningarnas. Det gjordes även exteriöra åtgärder vid restaureringen 1935, bland de utförda åtgärderna märks en ny entrétrappa samt putslagningar och en ny avfärgning.

1944 fick kyrkorummet ytterligare utsmyckning då läktarfasaden gavs den dekoration som finns idag. Måleriet på läktarfasaden målades av konstnären Torsten Hjelm. År 1971 gjordes exteriöra underhållsarbeten där kyrkan målades med KEIM-silikatfärg. I slutet av 1970-talet skedde den senaste interiöra restaureringen då en läktarinbyggnad utfördes, i söder förlades ett väntrum och i norr kapprum och toalett. Invändigt målades kyrkan om. Bänkinredningen målades i en klarblå kulör med lister i gult,

bänkarnas sidostycken och skärmar målades med vita fält. Läktarens kolonner gavs en lila marmorering. Det utfördes även konserveringsåtgärder av det arkitekturbundna måleriet.

Den senaste utvändiga restaureringen genomfördes 1983-85 varvid fasaderna putsades, sockelputsen togs bort i sin helhet och putsades med ett genomfärgat hydrauliskt kalkbruk. Fasaderna avfärgades med vit kalkfärg (på KEIM-silikat?). Vid samma restaurering lades ett nytt tegeltak. Kyrkans fönster renoverades och de utvändiga snickerierna ommålades med oljefärg.

Detaljbild av en de glasmålningarna som sitter i koret. Foto Jonas Haas

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Tofteryds kyrka är uppförd i en nyklassicistisk stil. Den nyklassicistiska kyrkoarkitekturen karaktäriseras av ett rent kyrkorum med ljusa murytor och en återhållen arkitektonisk utsmyckning. Den interiöra färgsättningen är begränsad till ett fåtal ljusa kulörer och kombinerat med stora fönsteröppningar skapar ett öppet och upplyst kyrkorum. Bärande i arkitekturstilen var att predikoverksamheten var det primära och detta återspeglas genom en fokusering mot predikstolen och altarets funktioner. Utformningen av dessa följer en enkel monumentalitet och är menade att fungera som diskreta blickfång utan att splittra församlingens uppmärksamhet.

I Tofteryd följs de ideal som förknippas med den nyklassicistiska stilen på ett tydligt sätt. Exteriört har få förändringar skett sedan kyrkan uppfördes och även om det invändigt skett flera förändringar under 1900-talet så ges upplevelsen av ett tämligen välhållet och sammanhängande kyrkorum. Den mest iögonfallande tillägget i kyrkan är de glasmålningar som tillkom vid en kyrkorestaurering på 1930-talet.

Glasmålningarna i koret samt läktarbalustradens måleri anknyter inte till den ursprungliga arkitekturen men har vunnit hävd och bidrar idag stort till kyrkorummets karaktär och identitet, även parkettgolvet i koret är ett något främmande inslag i kyrkan. Golvet lades in av golvläggare med rötter i Tofteryd och är ett uttryck för enskild offervilja och engagemang som visats från församlingsmedlemmarna.

Exteriört har Tofteryd kyrka en mycket hög autenticitet där det ursprungliga uttrycket är välbevarat. Invändigt speglar inredningen kyrkans 170 åriga historia där predikstolen, altaruppsatsen och korbänkarna är ursprungliga från kyrkans uppförande. Orgeln med läktarfasad samt övrig bänkinredningen och altarringen utgör spår från kyrkans tidiga förändringsskeden och den senare historien representeras bäst i den nuvarande färgsättning och de läktarfasadens dekorativa måleri. Läktarunderbyggnaden utgör även den ett exempel på en typisk sentida förändring.

I kyrkan förvaras äldre inventarier vilka berättar om Tofteryds kristna kontinuitet. I koret återfinns en medeltida dopfunt vilken tillsammans med det

Överst är en exteriörbild av kyrkan. Sedan uppförandet har inga stora förändringar skett av kyrkans exteriör.

I mitten är en vy över långhuset där det tämligen kulörta kyrkorummet är tydligt. Färgsättningen kan ses som en förlängning av glasmålningarna i koret.

Nederst är en detalj över koret med altarringen från 1890-talet och den ursprungliga altaruppsatsen där Kåge Liefwendahls altartavla från 1937 sitter. Glasmålningarna i korbänkarna i koret utformades av Gunnar Torhamn och tillverkades av N.P. Ringström.

triumfkrucifix som sitter på ena långhusets vägg utgör kyrkans äldsta inventarier.

Sammanfattning

- Kyrkobyggnaden är ett exempel på det nyklassicistiska kyrkobyggandet med en välbevarad exteriör. Flera av de förändringar som kyrkan genomgått är representativa för senare tiders kyrkorestaureringar. Ett exempel är den läktarunderbyggnad som utförts.
- Kyrkans interiör består av många tiders tillägg och ändringar men utgör trots detta en väl sammanhållen miljö.
- Sentida tillägg som korets glasmålningar och läktarfasadens dekorativa måleri har ingen naturlig koppling till kyrkans ursprungliga arkitektur men som funnit hävd i dagens kyrka. Den nuvarande färgsättningen är tämligen kulört men samspelar med den arkitekturbundna utsmyckningen som tillkommit under senare tid.
- I kyrkan finns flera äldre föremål bevarade, dessa härrör från tidigare kyrkobyggnader där den medeltida dopfunten kan nämnas som exempel på detta. Dessa delar berättar om bygdens kristna kontinuitet.

Vy mot orgel och orgelläktaren. Orgeln byggdes 1855 av August Rosenberg och utgör en av de bäst bevarade orglarna av denne orgelbyggare. Den nuvarande läktarfasaden härrör från omkring 1890 då den och altarringen gjordes nya. Måleriet på läktarfasaden utfördes 1944 av konstnären Torsten Hjelm.

Predikstolen är ursprunglig från det att kyrkan byggdes. 1909 sänktes den och samtidigt utfördes draperimålningen, under en tid var draperimålningen övermålad. Färgsättningen har förändrats på senare tid.

Händelsehistorik

- 1833-35 Uppförande. Den gamla kyrkan revs och inventarierna såldes på auktion. Byggmästare var Peter Pettersson från Tåå i Sandhults socken. Ritningarna för den nya kyrkan upprättades 1832 av arkitekt Fredrik Bäck vid Överintendentsämbetet. (JLM) Kyrkans yttertak var klätt med tegel, lanternin och torntak beklätt med tjärat spån. Möjligtvis var även sakristian spåntäckt. (Andersson 1994)
- 1855 Fast inredning - orgel. Kyrkans orgel byggdes av August Rosenberg. (JLST)
- ~1890 Ändring. Ny altarring och läktarfasad med gallerverk utfördes. (Cinthio, E. 1993)
- 1895 Ändring. Nytt värmesystem med värmekaminer. (Cinthio, E. 1993)
- 1909 Ändring - Restaurering. En ombyggnad av kyrkan genomfördes under ledning av arkitekt F Falkenberg. Bland arbetena som genomfördes märks:
- Ny öppen bänkinredning. Samtidigt förändrades kvartersindelningen.
 - En profilerad mittlist längs väggarna tillkom. Listverket rödmålas.
 - Predikstolen sänktes och dopfunten flyttades till koret.
 - En ny trappa utfördes. Nya innerdörrar tillkom.
 - En interiör ommålning genomfördes där väggarna görs gråvita. Altaruppsats, taklist och läktarstöd gråmarmorades. Bänkinredningen målades rödgul, predikstol och läktare gjordes vita med dekor i rött och guld. Orgelfasaden målades grågrön och vid predikstolen utfördes draperimålning. (Cinthio, E. 1993)

Interiörbild från 1934 tagen av Paul Boberg inför den kommande restaureringen. I bakgrunden syns en av de järnkaminer som installerades 1895. Bänkinredningen byggdes om vid 1935-års restaurering och fick sin nuvarande färgsättning 1978-79.

- 1921 Kyrkogården utvidgades mot öster. (JLM)
- 1935-36 Ändring - Restaurering. Restaureringsprogrammet upprättades av arkitekt Paul Boberg, Växjö. Under restaureringen hittades (under kyrkgolvet) spår efter den medeltida kyrkans murar. Dessa är förlagda till kyrkans NV delar och av spåren att döma kan den medeltida kyrkan ha brunnit vid något tillfälle. En beskrivning av kyrkan återfinns i Archivum Smolandicum. Restaureringen omfattade följande arbeten:
- Ett nytt värmesystem, lågtrycksånga.
 - Exteriör putslagning och avfärgning.
 - Interiör ommålning. Den gamla avfärgningen borstades av och ny kalkavfärgning utfördes. Den oljemålade bröstningen minskades i höjd. Övriga ytor rengjordes från flagnande

färg (eventuellt genom avlutning). Innertaken rentvättades och målades i en ljus ton. DE nya ytorna målades så att de stämmer överens med övriga ytor. Äldre målade ytor rengörs och målas. Bänkar och utsatta ytor fernissas. Predikstol och läktarfasad målades om. (JLST) För måleriarbetena stod E. Almqvist, Skillingaryd samt H. Ottosson och C. Källgren. Marmoreringsarbetena utfördes av T. Hjelm, Stockholm. (JLM)

- Den profilerade trälist som fanns under fönstren togs bort.
- Nya innanfönster.
- Två korfönster med glasmålningar tillkom. Fönstermålningarna utformades av Gunnar Torhamn, fönstren tillverkades av N.P. Ringström AB i Stockholm.
- Golvet hade rötskador och togs upp i sin helhet. Rötskadade delar ersattes med nytt virke innan golvet återställdes. I koret lades ett parkettgolv in.
- Golv och tak isolerades.
- Orgeln renoverades och utrustades med elektrisk bälgdrift. (JLM)
- Nya lampetter tillverkades och de befintliga ljuskronorna renoverades av A.W. Borg i Jönköping.
- Bänkinredningen från 1909 byggdes om.
- En ny entrétrappa utfördes.

1937

Specifika inventarier. Kyrkan fick en ny altartavla. Den nya altartavlan utfördes av konstnären Kåge Liefwendal och föreställer Kristi himmelfärd. (Cinthio, E. 1993)

Foto av den altartavlan när den var ny. Fotot togs 1937 av Egil Lönnberg.

1944

Ändring.

Läktarfasaden gavs sin nuvarande dekoration. För utformningen av den nya bemålningen stod konstnären Torsten Hjelm. (Cinthio, E. 1993)

1950

Ändringsförslag. Förslag på anordnande av förrådsutrymmen under läktaren samt ett vindfång.

-
- 1950 Vård/Underhåll. Konservering av ett kalkkläde. (JLST)
- 1954 Förslag på ny uppvärmning av kyrkorummet upprättades. (JLST)
- 1958 Församlingen ville utföra ett nytt altare och i det infoga en stenskiva som tillhörde den medeltida kyrkan. RAÄ ställer sig negativa till förslaget och förespråkar att stenen skall ställas upp på en annan plats i kyrkan. (JLST)
- 1965-66 Vård/Underhåll. Fasaderna kalkades om och tornbyggnaden fick ny plåtbeklädnad, fotrännor och stuprör utfördes av koppar. (JLST)
- 1971 Vård/Underhåll. Kyrkan målades om med KEIM-färg. (JLM)
- 1973-74 Specifika inventarier. En ny kororgel tillkom. Orgeln utformades av Johannes Künkels Orgelverkstad AB i Lund. (JLST)
- 1978-79 Ändring - restaurering. En interiör restaurering/ombyggnad genomfördes under ledning av arkitekt Per Rudenstam i Jönköping. Arbetena omfattade:
- En inbyggnad under läktaren utfördes. I söder inreddes ett väntrum för brud- och dopföljen. I norr infogades kapprum och toalett. För att få plats med de nya utrymmena plockades åtta bänkar bort. (JLST)
 - En ny färgsättning gjordes av kyrkorummet och delar av inventarierna. Bänkarna målades i en klarblå kulör med lister i gult. På sidostycken och fronter utfördes vita fält. Läkarkolonnerna gavs en lila marmorering. (Cinthio, E. 1993)
 - Altarringens knäfall renoverades med ny grön plysch. (Cinthio, E. 1993)
 - Konserveringsåtgärder av det arkitekturbundna måleriet utfördes av konservator Ola Westerudd. Bland de konserverade delarna var: pelarna under läktaren där färgen lossnat. Under färgskiktet konstaterades endast en ljus underliggande färgton. Förgyllningen på altaruppsatsens kolonner hade släppt och fästes upp. (JLM)
 - En ny elcentral installerades och alla ledningar byttes ut mot nya. Nya bänkvärmare installerades. (JLST)
 - Korfönstrens blyinfattningar renoverades. (JLM)
- 1983-85 Restaurering. En exteriör restaurering genomfördes under perioden 1983-85. De egentliga arbetena färdigställdes under 1983 (slutbesiktning 1983-11-15). På grund av problem med putsbortfall på sockel, väggar och grindstolpar utfördes efterarbeten under 1984-85 (slutbesiktning av efterarbetena sker 1985-09-17). Restaureringen leddes av arkitekt Per Rudenstam och huvudentreprenör var byggmästare Ragnar Åkerhag. De sammantagna arbetena omfattade:
- Takbyte, det gamla tegeltaket på långhus och sakristia ersattes med ett nytt tegeltak. Det nya teglet är enkupigt lertegel och köptes in från Danmark (Fredrikholms lertegel).
 - Några takbjälkar i tornlanterninen var rötskadade och ersattes. Plåtarbetena kompletterades. Tornlanterningen fick ny fotplåt vid anslutningen till tornbyggnadens tak. Ett extra språngbleck utfördes i tornbyggnadens tak och tätningar med elastisk fogmassa gjordes vid tornhuvens anslutningar till plåtytor.
 - Torn-(ljud)luckorna nytillverkades och kompletterades med automatiska lucköppnare. De nya luckorna utfördes i furu och oljemålades, de gamla fungerade som förlaga till de nya luckorna.
 - Kyrkfönstren i söder- och österfasaderna renoverades. Nytt glas köptes från Tyskland (Goetheglas) och nya blyinfattningar gjordes. Arbetena utfördes av Winfried Baier, Tranås.
 - Fasadputsen renoverades, putsen levererades av Ernström & CO. Sockelputsen knackades ner till stommen och omputsades med hydrauliskt putsbruk, fasaderna putslagades. Avfärgning av fasader gjordes med Serponit Kulturfärg, nyans PA 1958/254 och sockeln

-
- utfördes med genomfärgat bruk i nyans PA 3730-S5. Taklist vid långhus och sakristia, entréportar och tornluckorna målades med Tranemo linoljefärg i rödbrun kulör.
- Vidare åtgärdades grindstolpar, vattenavledning och kyrkan kompletterades med ny exteriörbelysning. (JLST)
- Kyrkans tornkors omförgylldes. Arbetet utfördes av målaremästare Arne Johansson. (JLM)
- 1987 Specifika inventarier. Ny storklocka, den gamla klockan från 1658 var sprucken och omöjlig att laga. Den nya klockan göts av Bergholtz klockgjuteri AB. (JLST)
- 1988-89 Restaurering. Vid en garantibesiktning av den exteriöra restaureringen 1983-85 noterades skador på sockel, entréfasaden och grindstolparna. Skadorna planerades att åtgärdas under hösten 1987 men dröjde fram till 1988-89 innan de utfördes. (JLM)
Specifika inventarier. Orgeln har alltsedan den interiöra restaureringen 1978-79 haft uttorkningsskador. Orgeln byggdes 1855 av August Rosenberg och anses vara en av de bäst bevarade orglarna av denna orgelbyggare. Vid den interiöra restaureringen användes värmefläktar vilket ledde till skador på orgeln, vid flera tillfällen därefter har orgeln åtgärdats för att vara spelbar. En besiktning utfördes 1988 av Johannes Künkels Orgelbyggeri från Öland, samma firma som år 1973 utförde kororgeln. Det är oklart huruvida restaureringen genomfördes. (JLST)
- 1990 Kyrkogården utvidgades mot norr. (JLM)

Referenser

Tryckta källor

Andersson, J, *När Tofteryds kyrka byggdes*, Skillingaryd 1994

Cinthio, E mfl (red), *Sveriges Kyrkor volym 216: Kyrkobyggnader 1760-1860, del 2*, Uppsala 1993 (SvK)

Jönköpings läns museum *Vaggeryds kommun kulturhistorisk utredning*, Jönköping 1988

Wilstadius, P *Archivum Smolandicum* Lund 1937

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, med kopior ur ATA:s arkiv (JLST)

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: B32/05

Beställare: bsv arkitekter och ingenjörer ab

Fastighetsägare: Tofteryds kyrkliga samfällighet, Svenska kyrkan

Rapportansvarig: Jönköpings läns museum genom Mattias Sörensen

Foto: Mattias Sörensen

Län: Jönköpings län

Kommun: Vaggeryds kommun

Fastighetsbeteckning: Tofteryds kyrka / Tofteryd 6:1

Belägenhet: Ekonomiska kartans blad 6E 3a

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv